

UDK 811.163.42'282(497.5 Baške Oštarije)'373.45:811.13

Izvorni znanstveni članak

Primljen 26.07. 2012.

Prihvaćen za tisak 08.01. 2014.

Kristina Miočić

Zadar

Romanski leksički elementi u govoru Baških Oštarija

Cilj ovoga rada je upotpuniti i obogatiti dosadašnje spoznaje o romanskim elementima u ličkim govorima pa time i u govoru Baških Oštarija. Iako se nalaze na geografskoj granici između Like i Podgorja, te iako čak administrativno pripadaju općini Karlobag, govor Baških Oštarija zapravo u svim svojim komponentama, uključujući i leksičku, odgovara ličkim govorima. To su štokavsko – ikavski govori zapadnoga štokavskoga dijalekta. Budući da je povijest Baških Oštarija bila ponešto drugačija od povijesti priobalnoga područja, ni broj romanizama u oštarskome govoru ne može se uspoređivati s brojem romanizama u govorima jadranskih mjesta, ali je bitan pokazatelj kako se jezični kontakti ne moraju uvijek podudarati s povijesnima.

Ključne riječi: romanizmi; Baške Oštarije; Lika; posuđenice; štokavska ikavica.

1. Uvod: gdje i što čitati o Baškim Oštarijama

Svrha ovoga uvodnoga dijela rada je dati cjelovit popis dosad poznate literature koja se izravno bavi Baškim Oštarijama. Glavni razlog jest taj što takva literatura zasad nije sistematizirana na jednome mjestu, te se svatko tko je poželi izučavati ili samo pročitati u svrhu širenja vlastitih spoznaja mora poprilično potruditi ne bi li je pronašao. Stoga smo odlučili umjesto osnovnih faktografskih podataka o Baškim Oštarijama na ovome mjestu pokušati iznijeti svoje spoznaje o dosadašnjim priložima proučavanju Baških Oštarija s različitih aspekata.

Baškim Oštarijama dosad su se najviše bavili planinari, entuzijasti i lokalpatrioti, a znanstvenici tek u iznimnim slučajevima. No to nipošto ne znači da nije bilo radova koji bi se mogli nazvati znanstvenima jer je zanimanje ljudi koji su za ovaj kraj vezani hobbijem ili porijeklom u nekim slučajevima doista prerastalo u pravi znanstveni interes koji je rezultirao arhivskim istraživanjima ili ispitivanjima *in si-*

tu. Iako se, s obzirom na malu površinu i broj stanovnika te veliku nadmorsku visinu za hrvatske prilike, taj interes ne može mjeriti s onim za neka druga mjesta, ipak pokazuje da je ovo naselje, osim prometnim nedaćama u zimskome razdoblju, uspelo privući pozornost i svojim odlikama. Budući da je ovdje riječ o lingvističkom članku, treba reći da se zasad oštarskom jezičnom slikom u bilo kojemu kontekstu nije bavio nitko drugi. No ipak postoji određena jezična literatura koja se ne bavi izravno Oštarijama nego uglavnom Likom, Podgorjem ili štokavskom ikavicom općenito, ali je zato od velike pomoći pri jednom ovakvom istraživanju. Tu spadaju *Ričnik ličke ikavice* Marka Čuljata, zatim *Lička štokavska ikavica* Ivana Milkovića koja donosi mnogo opširniji rječnik ličkih govora te njihove fonološke i morfološke osnove, članak *Bunjevački dijalekat zaleđa senjskog s osobitim obzirom na naglas* Grgura Budislava Tomljenovića koji je dao temeljitu fonološku analizu bunjevačke štokavske ikavice, te dva rada Stjepana Vukušića: *Naglasci imenica muškog roda u sjevernopodgorskom govoru* i *Usporedbe dvaju novoštokavskih naglašavanja – stiničkog i Daničićeva* koji daju cjelovit pregled fonologije novoštokavskoga ikavskog dijalekta kakvim se govori u Podgorju odakle se jedan dio Bunjevaca doselio u Oštarije. Tu su i radovi Milana Japunčića *Osobine bunjevačkog govora u Lici* i Ankice Čilaš Šimpraga *Govor Krivoga puta kod Senja*. Treba svakako spomenuti i geološki članak *Geomorphological features of the Baške Oštarije karst polje* autora Dražena Perice, Andrije Bognara i Sanje Lozić. No postoje još dva rada koja bi se, iako nisu tako kategorizirani, također mogla smatrati znanstvenima jer su nastali kao plod arhivskih istraživanja i suradnje sa znanstvenicima: *Baške Oštarije i šira okolica* Ante Rukavine čiji uvodni dio donosi zasad jedini poznati pokušaj rekonstrukcije oštarske povijesti i *Rimskom cestom preko Velebita* Vlade Prpića koji donosi posve nove spoznaje o ostacima antičke kulture prometovanja preko Velebita

Putopisne literature ima nešto više, no njezina je glavna odrednica ta da se ona ne bavi isključivo Baškim Oštarijama, već su autori na svojim putovanjima Velebitom jedan dio svoga vremena provodili i u Oštarijama, te su s čitateljima dijelili svoja iskustva i dojmove. U takve bi radove spadale knjige: *Iz velebitskog dnevnika* Sergeja Forenbachera i *Velebitskim stazama* Ante Rukavine, te članak Branka Brauma *Crtica s Ljubičkog brda*. U novije vrijeme mnogi se putopisi objavljuju u elektronskome obliku kao blogovi ili svjedočanstva na internetskim forumima pa su klasične putopisne knjige uglavnom uzmaknule pred novim tehnologijama komuniciranja. Najbrojnija je ipak planinarska literatura koja daje konkretne podatke planinarima i izletnicima o onomu što njih najviše zanima i što im je potrebno kako bi se snašli na njima uglavnom nepoznatome prostoru. Uz već antologijske knjige *Planinarski vodič po Velebitu* Josipa Poljaka, *Velebit: planinarsko – turistički vo-*

dič Željka Poljaka i *Velebitski planinarski put* Alana Čaplara, tu je i cijeli niz kraćih članaka Vlade Prpića uglavnom objavljenih u specijaliziranom časopisu *Hrvatski planinar* u posljednjih 10ak godina.¹ No i ovdje, kao i kod putopisa, knjige i članci koji sadrže bitne informacije o Baškim Oštarijama uglavnom su zamijenjeni virtualnim oblicima komunikacije.

2. Istraživanje

Proces istraživanja uključivao je potragu za kazivačima koji su shvatili važnost ovoga istraživanja i bili spremni podijeliti elemente iz svoga života s nama i našom infrastrukturom (digitalnim snimačem zvuka, mobitelom, kamerom i fotoaparatom), zatim razgovor s njima, te sistematizaciju prikupljene građe. Pritom se uvijek nastojalo, koliko god je to bilo moguće, kazivače rasteretiti spoznaje da se radi o istraživanju te održati fokus razgovora na leksiku poticanjem kazivača na otkrivanje pojedinosti iz njihovih, kao i iz života njihovih predaka. Istraživanje je zatim dopunjeno korištenjem kazala pojmova iz literature (prije svega dvaju rječnika²) koja su poslužila kao izvor poticaja kazivačima. U ovom smo radu, bogatiji za nova iskustva, odlučili prikupljene romanizme usporediti s onima iz nekih drugih govora. Budući da rječnika priobalnih govora ima doista popriličan broj, odlučili smo oštarske romanizme usporediti s onima iz dostupnih rječnika govora bližih geografskih područja. Tako su zabilježeni oštarski romanizmi uspoređeni s onima u novljanskome, senjskome, kolanjskome, paškome i povljanskome govoru, neovisno o tomu što su ti govori mahom čakavski dok se u Oštarijama govori štokavskom ikavicom jer je temeljna razina ovoga rada leksička, a ne fonološka.

Važnost rezultata dobivenih istraživanjem u kontaktu s izvornim govornicima očituje se u tomu što su romanizmi u oštarskome govoru zabilježeni po prvi put i u zadnji tren, prije nego što autohtoni govor izumre sa smrću većine rođenih Oštarača. Ovim se istraživanjem proširuju postojeće spoznaje o oštarskome i općenito velebitskim romanizmima u trenutku kad se izvorne osobine toga govora sve više gube i ustupaju mjesto standardu. Oni su sada popisani i zabilježeni za potencijalne buduće usporedbe. Također predstavljaju i važan doprinos proučavanju stranih elemenata u oštarskome govoru općenito, s obzirom na to da on obiluje i posuđeni-

¹ Vidi: *Novom grebenskom stazom kroz Dabarske kukove* (2001), *Još jedan velebitski botanički vrt* (2002), *Zaboravljene vodenice Baških Oštarija* (2003a), *Dovršena grebenska markacija od Filipova kuka do Kukulina* (2003b), *Kubus na novim kuglama* (2003c), *Stara Vrata na Baškim Oštarijama* (2011).

² Vidi: Čuljat (2004) i Milković (2009).

cama iz drugih jezika (mađarskoga, njemačkoga, turskoga) uslijed dinamičnih povijesnih zbivanja.

3. Osnove oštarskoga govora

Oštarski govor pripada štokavsko – ikavskim govorima zapadnoga štokavskoga dijalekta. Takvih govora, osim na Velebitu i u Lici, ima još i u Gorskom kotaru, u Podgorju, na dalmatinskome kopnu, u Baranji, u pojedinim mjestima na srednjodalmatinskim otocima, a izvan Hrvatske u nekim dijelovima Bosne, zapadnoj Hercegovini, Vojvodini, Mađarskoj i u trima selima u pokrajini Molise u središnjoj Italiji.³

Vokalski inventar oštarskoga govora sadrži pet samoglasnika: *a, e, i, o, u*, a svaki od njih se javlja u kratkim i dugim slogovima. I *r* je slogotvorno i također se javlja u kratkim i dugim slogovima, između dvaju konsonanata ili u inicijalnom položaju ukoliko prethodi drugom konsonantu (*Vr̂tline, Kr̂č, řv̂acki*), ali nikad ne prethodi vokalu ili poluglasu. Budući da se radi o ikavskome govoru, prisutan je refleks starohrvatskoga fonema *jata* u /i/ (*br̂ig, cv̂íce*), iako se u svakodnevnome govoru čuju i ekavizmi (*ĉesta, ŝeno*).

Od vokalskih zamjena uočene su:

- a* > *o*: *p̂opr̂at*,
- e* > *a*: *zl̂očast*,
- i* > *e*: *v̂eše* (u značenju „iznad“),
- i* > \emptyset : *n̂ekcija*,
- o* > \emptyset : *v̂ako, n̂ako*,

kao i pojava neočekivanoga *-e-* u: *ẑadeća, več̂eres*.

Vokalski skupovi čuju se uglavnom u posuđenicama (*aut̂obus, priŝaugat*), no najčešće se stežu u imenicama (*p̂oŝa, ẑava*) ili u muškome rodu glagolskoga pridjeva radnoga čija osnova završava na *-a* (*č̂ek̂a, sl̂uš̂a, d̂oren̂a*) u korist prvoga vokala. Kod brojeva se zijev izbjegava zamjenom *e* > *j* (*p̂et̂n̂ajst, dv̂ajsp̂et*) ili samo umetanjem *j* kod glagolskih pridjeva radnih čije osnove završavaju na *-e, -i* ili *-u* (*ol̂ádija, č̂ija ũzeja*). Primijećeno je također razbijanje čvora palatal + j umetanjem vokala *i* (*ẑeč̂ijak*).

Konsonantski inventar sadrži 24 konsonanta: *b, c, č, ć, d, dž, đ, f, g, j, k, l, lj, m, n, nj, p, r, s, š, t, v, z, ž*. Razlike između *č* (*m̂ačka*) i *ć* (*pr̂ačka*), te između *dž*

³ Vidi: Lisac (2003).

(*sìndžìr*,⁴ *džèlàdija*⁵) i *đ* (*dóđi*) dobro su izražene. Fonem *h* se u izgovoru gubi (*strá, grá*) ili nestaje pa se u zijeve naknadno umeću *v* (*júva, kúvat*) ili *j* (*grijòta*). Iznimka je toponim *Hôtel*, no to je moguće objasniti time što je riječ o novijoj posuđenici, a ujedno i najpoznatijem mjestu u Oštarijama za koje se turisti raspituju pa su ga Oštarcu prihvatili u tom obliku. Kod fonema *f* zamjene sa *v* može (*vàžō, vrìgat*) i ne mora biti (*frìte*). Zamjena *f* > *p* potvrđena je za osobno ime *Pilip*. Završno *-l* najčešće otpada čime se finalni vokal produžava (*vřtā*), no *-l* se zadržava u kosim padežima (G jd. *vřtla*, DL jd. *vřtlu*, I jd. *vřtlon*), kao i u deminutivu (*vřtlić*) i augmentativu (*vřtlina*). Zabilježeni su i drugi slučajevi konsonantskih zamjena:

g > *n*: *Mánda*,

k > *t*: *Sòkāt*,

m > *n*: u 1. l. jd. prezenta (*kòsīn*) i u instrumentalu naglašanih (*mènōn, tòbōn, njīn, njōn*) i nenaglašanih zamjenica (*nān, vān, ĩn*)

nj > *lj*: *súmljat*,

s > *š*: *špāg*,

z > *ž*: *kaživat*,

ili otpadanja konsonanata:

sl > *s*: *blāgosōv*,

hv > *v*: *vāla, vātāš*,

p > \emptyset : *čèla*,

j > \emptyset : *èdan*.

Potvrđena je desibilarizacija ispred *i* u DL jd. ženskog roda: *u Líki, na nògi, pri rúki*. Konsonantska skupina *dsk* se ostvaruje kao [ck]: *ljùckī*. Jotacija je dosljedna: kaže se *ròđāk* i *nèčāk*.

Oštarski govor ima novoštokavsku akcentuaciju s četiri naglaske (´ ˘ ˘ ˘). Zanasne dužine se čuvaju (*kàpūt, sīgūro*). Razlika između ´ i ˘ nije uvijek sasvim jasna, a ponekad se ista riječ može naglasiti na oba načina (*zèčijī* i *zèčijī*) što ovisi o govorniku. Naglasak se nalazi na proklitici uglavnom ispred riječi naglašanih silaznim naglaskom (*Nà kruški, ù Bāg*). U određenim se slučajevima čuvaju i stariji naglasci (*Kod stanóvā*). Sufiksne izvedenice zadržavaju naglasak riječi iz kojih su izvedene (*Ālāginac, Kārlička*), no potvrđeno je i drukčije (*Grābār < grāb*).

Kratka množina postoji u svim padežima (NV *Pánji*, G *Pánjā*, DLI, *Pánjīn*, A *Pánje*), no neke imenice imaju dugu množinu (*zèčevi*), a neke i obje (*vúci* i *vùkovi*).

⁴ Lanac (Čuljat, 2009: 223).

⁵ Hladetina (isto: 68).

Umjesto instrumentala u složenim toponimima koji sadrže prijedlog *pod* dolazi akuzativ (*Pod jàvōrje, Pod vřljike*).

Dođeci promjenjivih riječi su ujednačeni u dativu, lokativu i instrumentalu u sva tri roda množine: tako u DLI mn muškoga i srednjega roda imaju nastavak *-in* (*kumpíri – kumpírīn; vráta – vrátīn*), a u DLI mn ženskoga roda *-an* (*óvce – óvcān*).

U toponimima složenima od prezimena i apelativa izostao je posvojni pridjev (*Pòlić bríg, Přpić pòlje*).

Posvojni pridjevi se često tvore pomoću genitiva s prijedlogom *od* (*mālā od sèstrē*). Neka ženska osobna imena se u DL jd dekliniraju poput pridjeva s nastavkom *-oj* (*Jèlenoj, Sùzānoj*), moguće stoga što ih govornici doživljavaju apelativno.

Razlika između određenih i neodređenih pridjeva se dobro čuva (*dīd Lúka e blēsav*, ali: *mōj lípī dičāk*).

Zbirni brojevi veći od *tri* tvore se pomoću nastavka *-ero* (*čètvero, òsmero*). DLI mn muškoga i srednjega roda brojeva *dva* i *tri* glase *dvòma* i *tròma*, a ženskoga roda *dvìma* i *trìma*.

Osobne zamjenice u oštarskome govoru glase: *jā, tí, ón, òna, òno, mí, ví, òni, òne, òna*. Upitna zamjenica za neživo je *što*, a umjesto *zašto* koristi se *jēre*. Neodređena zamjenica *neki, neka, neko* i neodređeni pridjev *nekakav, nekakva, nekakvo* su se stopili u oblik *nīkvi, nīkva, nīkvo*.

Infinitivni nastavci glagola su *-ti* i *-ći*, pri čemu finalno *-i* najčešće otpada, a isti je slučaj i s glagolskim prilogom sadašnjim (*nòsēc, ráđēc*). Kod glagola II. vrste poput *krenuti* i *puknuti* umjesto infiksa *-nu-* može doći *-ni-* pa ti glagoli onda glase *krénit(i)* i *pùknit(i)*, a u glagolskome pridjevu radnome infiks može i ispasti u sva tri roda (*stégā, stégla, stéglo*). Glagolski pridjev trpni tvori se pomoću nastavka *-it, -ta, -to* (*nàkrīvīt, pòsvadīta*). Aorist se dobro sačuvao (*rěče, dóđe*). Present glagola *biti* glasi: *èsan, èsi, èst, èsmo, èste, èsu*, a glagola *ići*: *ìdēn, ìdēš, ìdē, ìdēmo, ìdēte, ìdū*. Kod 2. l. jd. imperativa nekih glagola čija osnova završava na *-i* gubi se dočetano *-j* pa ti imperativi glase npr. *sākri* i *pòpi*. U prepričavanju prošlih događaja često se upotrebljava historijski imperativ („*Mí būdi gládni pa ùzmi sāmī kumpírā.*“) koji može biti i obezličen („*Za Bòžić se spèci ùštípākā.*“). Superlativni prefiks *naj-* se, osim pred pridjevima, koristi i pred glagolima („*Jā nājvolīn žūtū bóju.*“).

Oštarski govor bogat je arhaizmima, dijalektizmima i lokalizmima poput *bàdnit(i)*,⁶ *čeljáde*,⁷ *gnjât*,⁸ *kîselina*,⁹ *pricàparit(i)*,¹⁰ *prisvédit(i)*,¹¹ *trâp*,¹² *varènika*,¹³ *zalèušit(i)*,¹⁴ *zaspònjit(i)*,¹⁵ *zgúdat(i)*,¹⁶ kao i elementima iz drugih jezika. Osim romanizama dobro su zastupljeni germanizmi (*špárat(i)*,¹⁷ *špàrhet*¹⁸), turcizmi (*ájam*,¹⁹ *àngīr*²⁰), te hungarizmi (*cùnja*,²¹ *viže*²²).

4. Rezultati istraživanja

Terenskim istraživanjem prikupljeno je ukupno 49 romanizama. Osim „čistih“ romanizama, u rad su uvršteni i oni koji su nastali izvođenjem (derivacijom) iz romanske osnove (*gôbav*, *zaškúrit*) ili slaganjem (kompozicijom) romanskih elemenata s hrvatskima (*lùkšija*, *tršnja*). Romanizmima se pritom smatraju leksički elementi preuzeti iz talijanskoga jezika ili njegovih dijalekata te latinskoga jezika. Prikupljeni romanizmi su potom uspoređeni s onima iz novljanskoga, senjskoga, kolanjskoga, paškoga i povljanskoga govora, budući da referentniji rječnici poput (karlo)baškoga ili starigradskoga još nisu dostupni, a lički su poslužili kao okosnica istraživanja te je stoga ta usporedba nepotrebna.

âjme! – joj!; mlet. *aimèi* / *ahimè* / *oimè* – „interiezione di dolore“ (DDV, 26); d.mlet. *àime* – „ahimè! povero me!“ (VD, 3). Riječ je o uzviku koji je došao iz tali-

⁶ Pokrenuti prepadom (riječ nije zabilježena kod Čuljata).

⁷ Čovjek; osoba; ljudsko biće (Čuljat, 2009: 50).

⁸ Potkoljenica (isto: 80).

⁹ Napitak od fermentiranog mlijeka, sličan jogurtu (isto: 108).

¹⁰ Čvrsto zakopčati, zavezati i učvrstiti (riječ nije zabilježena kod Čuljata).

¹¹ Nagorjeti odjeću na izvoru topline (Čuljat, 2009: 202).

¹² Hladna ostava za krumpir, obično iskopana u podu kuhinje (isto: 257).

¹³ Pomuzeno mlijeko koje je potrebno prokuhati (isto: 272).

¹⁴ Opaliti (nekomu) pljusku (isto: 285).

¹⁵ Zakopčati gumbe (isto: 287).

¹⁶ Zbijati šale i time uveseljavati društvo (isto: 290).

¹⁷ Štedjeti (isto).

¹⁸ Štednjak (isto).

¹⁹ Dio konjske opreme (isto: 17).

²⁰ Mladi ždrijebac (isto: 19).

²¹ Stara krpa (isto: 47).

²² Od vižla – „pasmína psa“ (isto: 276).

janskoga (DLI, 51; RSR, 30). Usp.: kol. *äjme* (KOL, 28); paš. *äjme* (PAG, 112); pov. *äjme* (POV, 16).

bakalār *m.* – osušena bijela riba iz sjevernih mora (*Acanthias vulgaris*); mlet. *bacala* – „pesce che si secca al vento e talvolta si sala“ (DDV, 53); jul. *bacalà* – „il merluzzo conservato sotto sale“ (VG, 52). Riječ je došla iz tal. oblika *baccalaro* (DLI, 189; REW, 335). Usp.: nov. *bakalār* (NOV, 16); senj. *bakalār* (SENJ, 3); kol. *bakalār* (KOL, 35); paš. *bakalâj* (PAG, 117); pov. *bakalâr* (POV 26).²³

bàla *f.* – strojno napravljen svežanj sijena; jul. *bala* – „balla“ (VG, 56); tal. *balla* – „involucro (per lo più di iuta) usato per il condizionamento e il trasporto di merci“. Riječ je došla iz talijanskoga (DLI, 195; RSR, 139). Usp.: nov. *bàla* (NOV, 16); senj. *bàla* (SENJ, 3); kol. *bàla* (KOL, 35 – 36); paš. *bàla* (PAG, 117).

bànja *f.* – toplice; u oštarskome govoru metafora za blagostanje; mlet. *bagno* – „bagno; s'intende il privato, quello che può farsi in casa propria“ (DDV, 56); jul. *bagno* – „bagno“ (VG, 55). Klaić navodi kako je riječ došla iz talijanskoga (DLI, 193; RSR, 145). Usp.: nov. *bànja* (NOV, 17); senj. *bànja* (SENJ, 3); kol. *bànja* (KOL, 38).

běštijica *f.* – insekt bilo koje vrste; mlet. *bestia* – „nome generico di tutti i bruti, tranne gl' insetti“ (DDV, 77); jul. *bèstia* – „bestia“ (VG, 87). Klaić navodi kako je riječ k nama došla iz talijanskoga (DLI, 225 – 226; RSR, 165). Usp.: nov. *běštija* (NOV, 20); senj. *běštija* (SENJ, 6); paš. *běštija* (PAG, 123 – 124).

bòkūn *m.* – komad; dobar zalogaj; mlet. *bocòn* – „boccone; tanta quantità di cibo sodo, quanta in una volta si mette in bocca“ (DDV, 86); jul. *bocòn* – „boccone (quella quantità di cibo che si mette in bocca in una volta)“ (VG, 99 – 100); d.mlet. *boconzìn* – „pezzettino“ (VD, 27). Posuđenica iz mletačkoga (DLI, 246). Usp.: nov. *bokūn* (NOV, 24); kol. *bokūn* (KOL, 54); paš. *bokūn* (PAG, 128); pov. *bokūn* (POV, 42).

čêdula *f.* – komadić papira; odrezak od uplatnice; mlet. *cêdola* – „pezzuol di carta stampata e cifrata“ (DDV, 157). Devoto i Oli navode kako je riječ o (ks)lat. dem. (*s*)*chedula* od *scheda* – „list, komad papira“ (DLI, 360). Usp.: nov. *čêdula* (NOV, 37); senj. *čêdula* (SENJ, 16); pov. *cedŭlja* (POV, 59).

čika *f.* – opušak cigarete; jul. *cica* – „cicca, mozzicone“ (VG, 213); d.mlet. *cica* – „avanzo di sigaretta o di sigaro“ (VD, 51). Riječ dolazi iz ovih govora (DLI, 392).

²³ Iako morski plodovi nisu dio autohtone oštarske kuhinje koja je mnogo bliža ličkoj negoli podgorskoj, bakalar i slane srdele su ipak činili iznimku. Bakalar se jeo na Badnjak i Veliki petak, a srdele, po koje se je išlo na Pag, u proljeće i ljeto.

Usp.: nov. *čika* (NOV, 41); senj. *čika* (SENJ, 18); kol. *čika* (KOL, 83); pov. *čik* (POV, 75).

dòktūr *m.* – liječnik; mlet. *dotòr* – „dottore“ (DDV, 246); jul. *dotòr* – „dottore“ (VG, 329); d.mlet. *dotòr* – Miotto umjesto konkretnoga značenja riječi navodi kako se ona često upotrebljava u pejorativnom značenju (VD, 75). Nastavak učenoga oblika lat. riječi *doctor*, *-oris*, (DLI, 643 – 644; RSR, 316). Usp.: senj. *dòktūr* (SENJ, 23); pov. *dòktur* (POV, 89).

fàmilija *f.* – obitelj; porodica. Riječ se nastavlja na lat. *familia* (ERHSJ, I, 504 – 505; DLI, 739; RSR, 409). Usp.: nov. *famìlija* (NOV, 60); senj. *famìlija* (SENJ, 29); kol. *famèja* (KOL, 111); paš. *famèja* (PAG, 161); pov. *famèja* / *famìlija* (POV, 103).

fìno *adv.* – lijepo; dobro; ukusno; d.mlet. *fina* – „fino, leggero, sottile“ (VD, 81). Devoto i Oli navode kako je ovaj oblik u tal. nastao prelaskom u o- deklinaciju iz oblika *fine* < lat. *finis* – „granica“, upotrijebljenoga kao pridjeva u značenju „reduciran, ograničen“. Pomak u značenju ne objašnjavaju. No *finis* je moglo značiti i „količina, izobilje“ pa možda u tomu treba tražiti širenje značenja i na „ono u čemu se uživa“ (DLI, 772). Usp.: senj.²⁴; kol. *fìno* (KOL, 114).

frìte *f. pl.* – slastica okrugloga oblika, napravljena od brašna, jaja, kvasca i mlijeka i pržena u dubokome ulju, slična uštipku; mlet. *fritola* – „vivanda nota fritta nella padella con oglio o grasso di porco, o burro, o simili“ (DDV, 288); jul. *fritola*, *fritula* – „fritella“ (VG, 406); d.mlet. *fritola* – „frittella“ (VD, 85). Riječ je u oštarski govor došla iz mletačkoga. Usp.: nov. *frìti* (NOV, 65); senj. *frìta* (SENJ, 31); kol. *frìta* (KOL, 118); paš. *frìta* (PAG, 168); pov. *frìta* (POV, 109).

gòbav *adj.* – grbav; osoba koja ima deformaciju kralježnice; mlet. *gobo* – „si dice di chi ha la schiena in arco“ (DDV, 310); jul. *gobo* – „gobbo“ (VG, 444); d.mlet. *gòbo* – „gobbo“ (VD, 90). Riječ je došla iz mletačkoga (DLI, 872; RSR, 491). Usp.: nov. *gòbav* (NOV, 70); senj. *gòbav* (SENJ, 35); kol. *gòbo* (KOL, 128); paš. *gòbo* (PAG, 175); pov. *gòbav* (POV, 114).²⁵

gùšt *m.* – užitak; slast; jul. *gusto* – „gusto“ (VG, 466); tal. *gusto* – „senso che permette la definizione qualitativa di una sostanza in base al sapore“. Riječ je preuzeta iz ovih govora (ERHSJ, I, 636; DLI, 900). Usp.: nov. *gùšt* (NOV, 75); senj. *gùšt* (SENJ, 38); kol. *gùšt* (KOL, 140); paš. *gùšt* (PAG, 179); pov. *gùšt* (POV, 123).

²⁴ Moguš i Tičić navode samo pridjevski oblik *fìn* (SENJ, 30; POV, 106)

²⁵ Oštarski govor poznaje i imenicu *gòba* – „grba“.

izvāmpit(i) *v.* – ishlapjeti; smanjiti se; nestati; u oštarskom govoru metafora za osobu koja je znatno izgubila na tjelesnoj težini; jul. *ʃvampar / ʃvampir* – „svanire“ (VG, 1126); d.mlet. *svampìr* – „evaporare, perdere profumo“ (VD, 205). Posuđenica iz ovih govora (DLI, 1060; 1975; 2123; RSR, 621). Usp.: kol. *izlampit* (KOL, 158).

kàpara *f.* – predujam; zalog; avans; mlet. *capàra* – „parte di pagamento della mercanzia, che si dà al creditore per sicurtà“ (DDV, 132); jul. *capara* – „caparra“ (VG, 165). Riječ je o balkanskom talijanizmu iz područja trgovine (ERHSJ, II, 40; DLI, 135; 316 – 317; 319 – 320; RSR, 659). Usp.: senj. *kàpara* (SENJ, 52); kol. *kàpara* (KOL, 175); paš. *kàpara* (PAG, 199); pov. *kàpara* (POV, 146).

kàpūt *m.* – dugačka debela zimski jakna; mlet. *capoto* – „specie de ferraiuolo o veste soppannata e grossolana ad uso de' marinari, de' soldati, de' pescatori, etc.“ (DDV, 135); jul. *capoto* – „cappotto, mantello, paltò, paletò (cappotto sarebbe proprio una cappa pesante, un pastrano da soldati, marinai con cappuccio e senza)“ (VG, 169). Riječ je došla iz ovih govora: (DLI, 323 – 324; RSR, 662). Usp.: nov. *kapòt* (NOV, 94); kol. *kapòt* (KOL, 175 - 176); paš. *kapòt* (PAG, 199); pov. *kapòt* (POV, 147).

kònzërva *f.* – bilo koja namirnica konzervirana u limenci; mlet. *consèrva* – „luogo riposto dove si conservano e si mantengono le cose“ (DDV, 189 - 190); jul. *conserva* – „conserva (la polpa estratta e trattata in modo che si conservi)“ (VG, 243). Posuđenica iz ovih govora (DLI, 469; RSR, 735). Usp.: senj. *konzërva* (SENJ, 57); kol. *konšërva* (KOL, 190); paš. *konšërva* (PAG, 210); pov. *kusërva* (POV, 170).

krèpat(i) *v.* – uginuti (životinja); umrijeti nakon lošega života (čovjek); mlet. *crepàr* – „detto fig. morire“ (DDV, 207); jul. *crepar* – „crepare (spaccare, fendersi, scoppiare). Volg. e spreg.“ (VG, 264);²⁶ Skok navodi kako je riječ o posuđenici iz tal. *crepare*. Također potvrđuje ovaj (i deminutivni) oblik (*krepúcnuti*) u Lici (ERHSJ, II, 190; DLI, 518; RSR, 752). Usp.: senj. *krepàt* (SENJ, 59); kol. *krepàt* (KOL, 197); paš. *krepàt* (PAG, 214).²⁷

làbrnja *f.* – pogrđni naziv za usta; jul. *labro* – „labbro“ (VG, 511); d.mlet. *làvro* – „labbro“ (VD, 105). Riječ je došla iz tal. *labbro*, a oblik *làbrnja* nastao je križanjem tog oblika s *brnja* (DLI, 1053). Usp.: nov. *làbrnja* (NOV, 115); senj. *làbrnja* (SENJ, 64); kol. *làbrnja* (KOL, 212); paš. *làbrnja* (PAG, 221).

²⁶ Miotto navodi oblik *crepalina* – „persona cadente“ (VD, 60).

²⁷ Tičić navodi nesvršeni oblik *krepivàti* (POV, 162).

lùkšija *f.* – smjesa pepela i vode u kojoj se nekad pralo rublje i na taj se način dezinficiralo; mlet. *lissia* – „acqua passata per la cenere e bollita con essa che serve a far il bucato“ (DDV, 373); jul. *lissia* – „ranno (acqua bollente passata sulla cenere)“ (VG, 545). Riječ je, po svemu sudeći, o nastavku lat. *lixa* – „topla voda“ koje se križalo s *lug* – „pepeo“ (DLI, 1081; LHR, 218). Usp.: senj. *lukšija* (SENJ, 68); pov. *lukšija* (POV, 182).

màja *f.* – majica bilo koje vrste; jul. *maia* – „maglia“ (VG, 570); d.mlet. *màia* – „maglia di lana“ (VD, 111). Posuđenica iz mletačkoga (DLI, 1127). Usp.: senj. *màja* (SENJ, 71); pov. *màja* (POV, 187).

màndat(i) *v.* – jesti (s užitkom); mlet. *magnàr* – „mangiare il cibo, la vivanda“ (DDV, 383); jul. *magnar* – „mangiare“ (VG, 567); d.mlet. *magnàr* – „mangiare“ (VD, 111). Posuđenica iz talijanskoga (DLI, 1142; RSR, 841).

màškara *f.* – osoba koja u vrijeme poklada nosi krinku i neprepoznatljivu odjeću; podrugljiv naziv za osobu s egzotičnim smislom za odijevanje; mlet. *màscara* – „maschera“ (DDV, 401); d.mlet. *màscara* – „maschera“ (VD, 118); jul. *màschera* – „maschera“ (VG, 602). Riječ je došla iz mletačkoga (DLI, 1159). Usp.: nov. *màškara* (NOV, 130); senj. *màškara* (SENJ, 73); kol. *màškara* (KOL, 237); paš. *màškara* (PAG, 237).

màtrūn *m.* – probavne tegobe; jul. *madron* – „mal di madrone, solo isterico (oppressione epigastrica, incubo)“ (VG, 564). Moguće da je riječ o tal. aug. izvedenici od *madre*, budući da ista riječ u nekim područjima znači i „bolest maternice“ (ERHSJ, II, 391; DLI, 1124; RSR, 857). Usp.: nov. *matrūn* (NOV, 131); senj. *matrūn* (SENJ, 73); kol. *materina* (KOL, 237); pov. *madrūn* (POV, 187).

mêndule *f. pl.* – bademi (*Prunus amygdalus*); jul. *màndola* – „mandorla“; d.mlet. *màndola* – „mandorla“ (VD, 112). Riječ je o nastavku kslat. *amandula* (DLI, 1140; RSR, 841). Usp.: nov. *mêndula* (NOV, 133); senj. *mêndula* (SENJ, 74); kol. *mêndula* (KOL, 240); paš. *mêndula* (PAG, 238); pov. *mêndula* (POV, 193).

mòvit(i) se²⁸ *v.* – kretati (se); micati (se); mlet. *mover* – „dar moto“ (DDV, 430); jul. *mòver* – „muovere“ (VG, 655); d.mlet. *mòver-se* – „muoversi, spostarsi“ (VD, 127). Riječ je k nama došla iz tal. *muovere* (DLI, 1251; RSR, 911), ovdje u povratnome obliku. Usp.: nov. *mòvit* (NOV, 139); senj. *mòvit se* (SENJ, 78); kol. *mòvit se* (KOL, 253); paš. *mòvit se* (PAG, 244); pov. *mòviti e* (POV, 202).

nàgrišpat(i) (se) *v.* – izgužvati (se); naborati (se); mlet. *ingrespàr* – „far le crespe alle camicie, alle vesti, etc.“ (DDV, 337); jul. *ingrespar* – „increspare“ (VG, 500);

²⁸ Uglavnom kod govornika koji su jedan dio života proveli izvan Oštarija.

d.mlet. *ingrespàr-se* – „incresparsi“ (VD, 100). Posuđenica iz sjevernotalijanskih govora (DLI, 963), uz zamjenu tal. prefiksa *in-* s hrvatskim *na-*. Usp.: nov. *nagrīšpat (se)* (NOV, 148); senj. *nagrīšpat se* (SENJ, 81)²⁹; paš. *nagrīšpat* (PAG, 253); pov. *nagrīšpati se* (POV, 212).

òrmār *m.*³⁰ – dio namještaja u kojemu se drži odjeća; jul. *armar / armer* – „armadio“ (VG, 37 – 38); d.mlet. *armèr* – „armadio“ (VD, 12). Riječ je došla iz ovih govora (DLI, 132) uz zamjenu *a > o*. Usp.: nov. *armār* (NOV, 13); senj. *ormār* (SENJ, 96); kol. *armarûn* (KOL, 31); pov. *armâr* (POV, 20).

pátar / páter *m.* – svećenik. G. jd. *pátera*. Riječ dolazi iz lat. *pater* RSR, 1018), a oštarski oblik je, po svemu sudeći, mogao nastati na dva načina: ili je došlo do križanja s riječju *fratar* (budući da su liturgijsku službu u Oštarijama obavljali franjevci iz kapucinskoga samostana u Karlobagu) ili do zamjene vokala *e > a* u *pátar*.

pöšta *f.* – državna ustanova za prijenos pisama, paketa ili vijesti; poštanski ured; tal. *posta* – „servizio pubblico che prevede alla raccolta, alla spedizione e al recapito della corrispondenza“. Posuđenica iz mlet. *posta*, iako postoji mogućnost da je došla i iz njem. *Posta* preko standardnoga hrvatskoga (DLI, 1494; RSR, 1075). Usp.: nov. *pöšta* (NOV, 223); senj. *pöšta* (SENJ, 112); kol.³¹; paš. *pöšta* (PAG, 307).

prīša – žurba; hitnost; mlet. *pressa* – „pressa; prescia; fretta; affrettamento“ (DDV, 533); jul. *pressa* – „fretta, premura“ (VG, 828). Posuđenica iz mletačkoga (DLI, 1514). Usp.: nov. *prīša* (NOV, 240); pov. *prīša* (POV, 295).

pröfesūr *m.* – prosvjetni ili sveučilišni djelatnik; mlet. *professòr* – „professore; maestro di qualche arte o scienza“ (DDV, 536). Riječ je došla iz lat. *professor, -oris* (DLI, 1527; RSR, 1094). Usp.: senj. *profēsor* (SENJ, 119); kol. *profesūr* (KOL, 401); pov. *profesūr* (POV, 298).

pršut *m.* – svinjski but, posoljen i osušen na buri; mlet. *persùto* – „coscia di porco, salata e secca“ (DDV, 494); jul. *persuto* – „prosciutto“ (VG, 765); d.mlet. *persùto* – „prosciutto“ (VD, 151). Posuđenica iz mletačkoga (DLI, 1538). Usp.: nov. *pršūt* (NOV, 247); senj. *pršūt* (SENJ, 121); kol. *pršūt* (KOL, 408); pov. *pršūt* (POV, 302).

²⁹ Oštarić navodi samo pridjev *nagrīšpan* (KOL, 270).

³⁰ Kazivači navode kako se nekad, dok su još bili naseljeni, u okolnim zaseocima znalo čuti i oblik *armār*.

³¹ Oštarić navodi riječ *pöšta* samo u značenju „pozicija za lov ribe“ (KOL, 375).

ràca *f.* – 1. obiteljska loza; 2. vrsta; mlet. *razza* – „razza; schiatto; generazione“ (DDV, 555). Posuđenica iz mletačkoga ili talijanskoga (DLI, 1604).³² Usp.: nov. *ràca* (NOV, 251); senj. *ràca* (SENJ, 125); kol. *râca* (KOL, 414); paš. *ràca* (PAG, 320); pov. *ràca* (POV, 308).

ràndat(i) se *v.* – snalaziti (se); jul. *rangiar* – „accomodare, assettare“ (VG, 857); d.mlet. *rangiàr-se* – „arrangiarsi, ingegnarsi“ (VD, 165). Posuđenica iz ovih govora (DLI, 135). Usp.: nov. *rānzāt se* (NOV, 252).³³

ròba *f.* – odjeća; mlet. *roba* – „nome generalissimo che comprende beni mobili, immobili, merci, viveri, etc.“ (DDV, 579 – 580); jul. *roba* – „roba (di significato larghissimo con cui si può indicare ogni cosa materiale)“ (VG, 890). Riječ je o posuđenici iz ovih govora (RSR, 1171). Usp.: nov. *ròba* (NOV, 261); senj. *ròba* (SENJ, 127); kol. *ròba* (KOL, 435); paš. *ròba* (PAG, 330).

sàlāta *f.* – vrtna biljka koja se ne kuha nego se jede svježa, začinjena solju, uljem i octom (*Lactuca sativa* L.); mlet. *salāta* – „insalata; nome generico di tutte quelle piante ortensi o selvatiche che per ordinario si mangiano crude, condite con olio, sale ed aceto“ (DDV, 593); d.mlet. *salāta* – „insalata, lattuga“ (VD, 174). Balkanska riječ talijanskoga porijekla (DLI, 994; RSR, 1188). Usp.: senj. *salāta* (SENJ, 130); kol. *salāta* (KOL, 441).

sìgūro *adv.* – bezbrižno; pouzdano; uvjerenost; mlet. *seguro / sicuro* – „sicuramente...certamente“ (DDV, 660); jul. *seguro* – „securο“ (VG, 996). Mletačka posuđenica (DLI, 1837). Usp.: nov. *sìgūro* (NOV, 272); senj. *sìgūro* (SENJ, 132)³⁴; paš. *šìgūro* (PAG, 342).

sikīrat(i) (se) *v.* – uzrujavati (se); živcirati (se); mlet. *seccare* – „dicesi figur. per annoiare o infastidire. Vi corrispondono stuccare; frusciare; importunare; nauscare; saziare“ (DDV, 639); jul. *secar* – „secare (dar noia)“ (VG, 993). Posuđenica iz talijanskih govora (DLI, 1793; RSR, 1205), moguće stoga što osoba uslijed uzrujavanja gubi na tjelesnoj težini. Usp.: senj. *sekīrāt* (SENJ, 132); pov. *sikīrāti* (POV, 330).

šôrta *f.* – tip; vrsta; jul. *sorta* – „sorta (qualità, specie)“ (VG, 1055). Posuđenica iz talijanskoga i njegovih dijalekata (DLI, 1882; RSR, 1252). Usp.: kol. *šôrta* (KOL, 507); paš. *šôrta* (PAG, 355); pov. *šôrta* (POV, 360).

³² Klaić navodi kako je riječ o posuđenici iz španjolskog (RSR, 1132).

³³ Kustić navodi glagol *randāt se* u značenju „urediti se“ (PAG, 320).

³⁴ Oštarić i Tičić navode samo pridjev *sìgur* (KOL, 447; POV, 329).

srdela *f.* – morska riba (*Clupea pichardus*); mlet. *sardela* – „pesciatello di mare notissimo, conosciuto dagli Antichi col nome Sardinia“ (DDV, 601); jul. *sardela* – „sardella, sardina“ (VG, 933); d.mlet. *sardèla* – „pesce di mare. Sardella“ (VD, 175 – 176). Možda dalm. leksički ostatak od lat. *sarda* - „srdela“ (DLI, 1733). Usp.: nov. *sārdèla* (NOV, 267); kol. *srdělà* (KOL, 470); pov. *srdèla* (POV, 341).

škrinja *f.* – velika kutija koja se otvarala odozgo i u kojoj se držalo finije rublje; mlet. *scrigno* – „cassa fatta in varie forme, tutta ferrata, in cui si conservano danari ed altre cose preziose“ (DDV, 635); jul. *scrigno* – „cassettone“ (VG, 986). Sveslavenska posuđenica iz latinskoga. Usp.: senj. *škrinja* (SENJ, 144); kol. *škrinja* (KOL, 504); pov. *škrinja* (POV, 358).

špâg *m.* – konop; štrik; uže; mlet. *spago* – „spago“ (DDV, 681); jul. *spag / spago* – „spago“ (VG, 1060 – 1061). Riječ je k nama došla iz ovih govora (DLI, 1894; RSR, 1302). Usp.: nov. *špâg* (NOV, 310); senj. *špâg* (SENJ, 145); kol. *špâg* (KOL, 508); paš. *špâg* (PAG, 356); pov. *špâg* (POV, 361).

štramac *m.* – madrac; strunjača; mlet. *stramazzo* – „materazzo“ (DDV, 710); jul. *stramazo* – „materassa“ (VG, 1100); d.mlet. *stramàzo* – „materasso“ (VD, 201). Riječ je došla iz sttal. *stramazzo* (DLI, 1948; RSR, 1311). Usp.: nov. *štramàc* (NOV, 314); senj. *štramàc* (SENJ, 147); kol. *štramâc* (KOL, 514); paš. *štramâc* (PAG, 366); pov. *štramàc* (POV, 365).

šùsta *f.* – madrac; štepdeka; mlet. *susta* – „molla. Lama di ferro che si piega agevolmente da una parte e dall'altra.“ (DDV, 724); jul. *susta* – „susta, molla elastica“ (VG, 1124). Posuđenica iz ovih govora: (DLI, 1974). Usp.: nov. *šùsta* (NOV, 316); senj. *šùsta* (SENJ, 148); kol. *šùsta* (KOL, 520); paš. *šústa* (PAG, 373); pov. *šùsta* (POV, 368).

trâtûr *m.* – lijevak; pîrija. Možda je riječ o dalm. ostatku od lat. *trajectory*. Usp.: nov. *tratûr* (NOV, 326); senj. *tratûr* (SENJ, 153); kol. *tratûr* (KOL, 535); paš. *tratûr* (PAG, 387); pov. *tratûr* (POV, 378).

trišnja *f.* – trešnja (*Prunus avium*). Dalmatski leksički ostatak od vlat. *ceresea*. Dočetak *-nja* je rezultat križanja s *višnja* (ERHSJ, II, 199). Usp.: senj. *trišnja* (SENJ, 154); kol. *trišnja* (KOL, 538); pov. *trišnja* (POV, 380).

zaškúrit(i) *v.* – zamračiti; mlet. *scurir* – „rabbrusare; scurare; oscurarsi“ (DDV, 637); jul. *scurir* – „scurire“ (VG, 990).³⁵ Osnova riječi *-škur-* došla je iz tal. ili njegovih dijalekata. (DLI, 1790; RSR, 1297) uz prijelaz *s > š* u oštarskome govoru.

³⁵ Miotto navodi oblik *scùro* – „oscuro; buio“ (VD, 186).

Usp.: nov. *zaškūrīt* (NOV, 359); senj. *zaškūrīt* (SENJ, 174); kol. *zaškūrīt* (KOL, 607); paš. *zaškurīt* (PAG, 417); pov. *zaškūrīti* (POV, 417).

5. Zaključak

Leksički elementi preuzeti iz talijanskoga jezika ili, češće, njegovih sjevernih dijalekata, samo su jedna od sastavnica leksičkoga bogatstva koje je u oštarski govor došlo iz drugih jezika. Nama je, poznavajući utjecaj talijanskoga leksika na govore uzduž naše obale, bilo zanimljivo ispitati koliko je tih elemenata preneseno u govor jednoga planinskoga mjesta (Oštarije se nalaze na okvirno 930 metara nadmorske visine) koje se nalazi samo 20 kilometara od obale, a formalno nikad nije bilo pod mletačkom ili talijanskom vlašću i u kojemu se govori ličkom ikavicom, a ne primorskim čakavskim govorima. Istraživanje je pokazalo da se broj romanizama na obali i u Oštarijama ne može mjeriti, ali se može uspoređivati te je tom usporedbom utvrđeno da je određeni broj romanizama ipak svoje mjesto našao u oštarskome govoru.

Romanizmi u oštarskome govoru posve su prilagođeni fonologiji i morfologiji hrvatskoga jezika, bez obzira na to pripadaju li oni starijem, dalmatskom sloju ili novijim, (dalmatinskim) mletačkim, julijskim i talijanskim elementima. Potvrde da se doista radi o romanizmima pronađene su u talijansko – hrvatskom, jednojezičnom talijanskom, julijskom, mletačkom, dalmatinsko – mletačkom i rječniku romanskih etimologija. Važnost rezultata dobivenih istraživanjem u kontaktu s izvornim govornicima očituje se u tomu što su romanizmi u oštarskome govoru zabilježeni po prvi put i u zadnji tren, prije nego što autohtoni govor izumre smrću većine rođenih Oštaraca. Njihova pozna životna dob i raseljavanje te istodobno pretvaranje Baških Oštarija u turističku oazu, pridonosi postupnoj zamjeni oštarskoga govora hrvatskim standardom te je stoga izuzetno važno nastaviti s proučavanjem autohtonoga govora u svim njegovim elementima.

Kratice

A - akuzativ
 adj. - pridjev
 adv. - prilog
 aug. - augmentativ
 D - dativ
 dalm.- dalmatski
 d.mlet. - dalmatinski mletački
 dem. - deminutiv

f. – *femininum*; ženski rod
 G - genitiv
 I - instrumental
 inf. - infinitiv(ni)
 jd. – jednina
 jul. - julijski
 kol. - kolanjski
 kslat. - kasnolatinski

L - lokativ	pov. - povljanski
l. - lice	prez. - prezent
lat. - latinski	senj. - senjski
m – <i>masculinum</i> ; muški rod	sg. – singular
mlet. - mletački	sttal. - starotalijanski
mn. - množina	suf. - sufiks
N - nominativ	tal. - talijanski
nov. - novljanski	usp. - usporedi
njem. - njemački	V - vokativ
paš. - paški	v. – glagol
pl. – plural	vlat. - vulgarnolatinski
pl.tantum – <i>pluralia tantum</i>	

Bibliografske kratice

- DDV - Boerio, Giuseppe (1867). *Dizionario del dialetto veneziano*. Venezia: Reale tipografia di Giovanni Cecchini edit.
- DLI - Devoto, Giacomo, Giancarlo Oli (1997). *Dizionario della lingua italiana*. Firenze: Le Monnier.
- ERHSJ - Skok, Petar (1971 – 1974). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
- KOL - Oštarić, Ivo (2005). *Rječnik kolanjskoga govora ili Ričnik mista Kolana na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska.
- NOV - Sokolić – Kozarić, Josip M., Gojko M. Sokolić – Kozarić (2003). *Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog*. Rijeka – Novi Vinodolski: vlastita naklada.
- PAG - Kustić, Nikola (2002). *Čakavski govor grada Paga s rječnikom*. Zagreb: Društvo Pažana i prijatelja grada Paga u Zagrebu.
- POV - Tičić, Ante (2004). *Rječnik govora mjesta Poveljane na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska.
- RSR - Klaić, Bratoljub (1981). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
- SENJ - Moguš, Milan (2002). *Senjski rječnik*. Zagreb – Senj: HAZU – Matica hrvatska Senj.
- VD - Miotto, Luigi (1984). *Vocabolario del dialetto veneto dalmata*. Trieste: LINT.
- VG - Rosamani, Enrico (1990). *Vocabolario giuliano*. Trieste: LINT.

Literatura

- Boerio, Giuseppe (1867). *Vocabolario del dialetto veneziano*. Venezia: Reale tipografia di Giovanni Cecchini edit.
- Braum, Branko (2005). Crtica s Ljubičkog brda. Zagreb: *Hrvatski planinar* 97. 1: 19.
- Čaplar, Alan (2001). *Velebitski planinarski put*. Zagreb: Hrvatski planinarski savez.
- Čilaš Šimpraga, Ankica (2007). Govor Krivoga puta kod Senja. *Fluminensia* 19.1: 57–74.
- Čuljat, Marko (2009). *Ričnik ličke ikavice (2. izd.)*. Gospić: Lik@ press.
- Devoto, Giacomo, Giancarlo Oli (1997). *Dizionario della lingua italiana*. Firenze: Le Monnier.
- Forenbacher, Sergej (2000). *Iz velebitskog dnevnika*. Zagreb: vlastita naklada.
- Japunčić, Milan (1911 – 1912). Osobine bunjevačkog govora u Lici. *Nastavni vjesnik* 4: 266–273.
- Klaić, Bratoljub (1981). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Kustić, Nikola (2002). *Cakavski govor grada Paga s rječnikom*. Zagreb: Društvo Pažana i prijatelja grada Paga u Zagrebu.
- Lisac, Josip (2003). Fonologija novoštokavskoga ikavskog dijalekta. Zagreb: *Rasprave IHJJ* 29: 173–180.
- Milković, Ivan (2009). *Lička štokavska ikavica*. Zagreb: Pergamena.
- Miotto, Luigi (1984). *Vocabolario del dialetto veneto dalmata*. Trieste: LINT.
- Moguš, Milan (2002). *Senjski rječnik*. Zagreb – Senj: HAZU – Matica hrvatska Senj.
- Oštarić, Ivo (2005). *Rječnik kolanjskoga govora ili Ričnik mista Kolana na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska.
- Perica, Dražen, Andrija Bognar, Sanja Lozić (2002). Geomorphological features of the Baške Oštarije karst polje. Zadar: *Geoadria* 7.2: 23–34.
- Poljak, Josip (1929). *Planinarski vodič po Velebitu*. Zagreb: Hrvatsko planinarsko društvo.
- Poljak, Željko (1976). *Velebit: planinarsko – turistički vodič*. Zagreb: Planinarski savez Hrvatske.
- Prpić, Vlado (2001). Novom grebenskom stazom kroz Dabarske kukove. Zagreb: *Hrvatski planinar* 93.11–12: 323–324.
- Prpić, Vlado (2002). Još jedan velebitski botanički vrt. Zagreb: *Hrvatski planinar* 94. 10: 290–291.
- Prpić, Vlado (2003a). Zaboravljene vodenice Baških Oštarija. Zagreb: *Hrvatski planinar* 95. 3: 75–76.
- Prpić, Vlado (2003b). Dovršena grebenska markacija od Filipova kuka do Kukulina. Zagreb: *Hrvatski planinar* 95. 5: 143–144.
- Prpić, Vlado (2003c). Kubus na novim kuglama. Zagreb: *Hrvatski planinar* 95.10: 310–

311.

- Prpić, Vlado (2008). *Rimskom cestom preko Velebita*. Zagreb – Baške Oštarije: vlastita naklada.
- Prpić, Vlado (2011). Stara Vrata na Baškim Oštarijama. Zagreb: *Hrvatski planinar* 103.2: 52–53.
- Rosamani, Enrico (1990). *Vocabolario giuliano*. Trieste: LINT.
- Rukavina, Ante (1979). *Velebitskim stazama*. Zagreb: Planinarski savez Hrvatske.
- Rukavina, Ante (1991). *Baške Oštarije i šira okolica*. Zagreb: KRATIS.
- Skok, Petar (1971–1974). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
- Sokolić-Kozarić, Josip M., Gojko M. Sokolić-Kozarić (2003). *Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog*. Rijeka – Novi Vinodolski: vlastita naklada.
- Tičić, Ante (2004). *Rječnik govora mjesta Povoljane na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska.
- Tomljenović, Grgur Budislav (1984). Bunjevački dijalekat zaleđa senjskog s osobitim obzirom na naglas. Senj: *Senjski zbornik* 10–11: 163–222.

Adresa autora:

Kristina Miočić
Velebitska 2
23000 Zadar
098 / 195 79 48
kmioic2@net.hr

ROMANCE LEXICAL ELEMENTS IN THE DIALECT OF BAŠKE OŠTARIJE

The goal of this article is to complete and enrich the current knowledge on Romance elements in the dialects of Lika and, consequently in the dialect of Baške Oštarije. Although it is placed on the geographical border between Lika and Podgorje and formally belongs to the municipality of Karlobag, the dialect of Baške Oštarije is in all its components, including the lexical one, corresponding to the Lika dialects. Those are *štokavsko–ikavski* dialects of the Western *štokavski* dialects. Since the history of Baške Oštarije was somewhat different than that of the Adriatic coast area, the quantity of Romance loanwords in the dialect of Baške Oštarije cannot be compared to that in the dialects of the Adriatic area, but is a significant indicator that the linguistic contacts do not necessarily need to match the historical ones.

Key words: Romance loanwords; Baške Oštarije; Lika; language borrowing; štokavska ikavica.